

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. V. Tertia difficultas expeditur, & ostenditur Sacramenta vovorum, per
accidens aliquando conferre primam gratiam,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

180. Addo quod, Cum secunda gratia, sive augmentum gratia, causari nequeat, nisi præsupposita prima gratia, ut sacramenta mortuorum causarent per se secundam gratiam, oporteret quod supponerent per se primam gratiam: Sed non supponunt per se primam gratiam: alias enim, cum per se etiam causent primam gratiam, & eam per se causare nequeant, nisi supponendo per se eius carentiam, simul supponerent per se, & non supponerent per se primam gratiam: Ergo &c.

§. V

Tertia difficultas expeditur, & ostenditur sacramenta vivorum, per accidens aliquando conferre primam gratiam.

Dico tertio: Sacramenta vivorum per accidens interdum causant primam gratiam.

181. Probatur primò ex D. Thoma, qui variis in locis manifeste conclusionem istam docet: nam in *infra* quaest. 72. art. 7. ad 3. de sacramento Confirmationis sic loquitur: *Si aliquis adultus in peccato existens, cuius conscientiam non habet, vel si etiam non perfecte contritus accedat, dummodo non scilicet accedat, per gratiam collatam in hoc sacramento, consequetur remissionem peccatorum.* Et quaest. 79. arti. 3. de Eucharistia ait: *Potest hoc sacramentum operari remissionem peccatorum dupliciter: uno modo non perceptum actu, sed voto, sicut cum quis primo iustificatur à peccato: alio modo etiam perceptum ab eo qui est in peccato mortali, cuius conscientiam & affectum non habet, forte enim primo non fuit sufficienter contritus, sed devoto & reverenter accedens, consequetur per hoc sacramentum gratiam charitatis, qua contritionem perficit, & remissionem peccati.* Item in 4. dist. 23. qu. 1. arti. 2. loquendo de Extrema Unctione. *Quia* (inquit) *hoc robur gratia facit, quæ secum non compatitur peccatum, ideo ex consequenti si invenit peccatum aliquod vel mortale, vel veniale, quo ad culpam tollit ipsum, dummodo non ponantur obex ex parte recipientis (sicut etiam de Eucharistia & Confirmatione supra dictum est) & ideo Iacobus de remissione peccati conditionaliter loquitur dicens, si in peccatis sit, dimittuntur ei, quo ad culpam, non enim semper delet peccatum, qui non semper invenit sed semper remittit, quoad debilitatem prædictam, quam quidam reliquias peccati dicunt.* Quo nihil clarius & expressius in favorem nostræ conclusionis dici potest.

182. Respondet Delugo, sensum D. Thomæ locis citatis non esse quod per illa sacramenta immediate remittatur peccatum in casibus illis, sed solum mediante auxilio ad eliciendum contritionem necessario, quod sumptio illorum impetrabit peccatori, bona fide ad ea accedenti.

Sed contra primò: D. Thomas locis citatis nullam omnino facit mentionem auxilij ad actum contritionis impetrandi: Ergo gratis omnino ita D. Thomam interpretatur Delugo.

Secundo: ille fatetur loco supra citato, Extremam Unctionem in aliquo casu, juxta doctrinam D. Thomæ, causare immediate primam gratiam: Sed D. Thomas eodem modo loquitur locis citatis de Confirmatione, & Eucharistia, ac de Extrema Unctione: Ergo sentit, tria illa sacramenta per accidens interdum remittere peccatum, & conferre primam gratiam immediate, & non solum mediante auxilio, ad eliciendam contritionem necessario. Idemque, de aliis sacramentis

A vivorum, Ordine scilicet & Matrimonio, accedendum est.

Probatur secundò conclusio: Si quis confitetur la attritione supernaturali de peccatis confessus, sed ex malitia sacerdotis non absolutus, propter tamen existimans se esse absolutum, atque adeo contritum, accedat consequenter ad illud quod sacramentum vivorum, puta ad Eucharistiam, tunc non ponit obicem primæ gratiæ: Ergo illam saltem per accidens virtute sacramenti recipit. Probatur consequentia, quia cum Christus instituerit omnia sacramenta, ut sint organa per quæ illius merita nobis applicentur, & gratia conferatur, verisimile est, ea ita instituisse, ut aliquem gradum gratiæ conferant omnibus non ponentibus obicem ejus receptioni aliunde verò primus gradus gratiæ non est excellentior secundo. Ergo si homo nullum in dicto casu habeat obicem primæ gratiæ, verisimile est, quod illam recipiet infallibiliter, virtute sacramenti Eucharistiæ ad quod accedit.

Dices cum Delugo: licet in sacramento Baptismi, vel Penitentia, peccatum actuale mortale, solà attritione supernaturali detestatum, atque adeo non remissum, non sit obex effectui illorum sacramentorum, quia nimirum illa sacramenta de se auferunt peccatum, tamen propter rationem oppositam quia sacramentum Eucharistiæ causat nutritionem spirituales, cui statim peccati opponitur, in casu argumenti, peccatum lethale cum quo homo accedit ad Eucharistiam, est sufficiens obex ad gratiam virtute talis sacramenti recipiendam.

Sed contra: Obstat quidem in casu nostro, effectui proprio sacramenti Eucharistiæ, peccatum de quo solum habetur attritio, si prius peccatum nature, quam conferretur augmentum gratiæ per accidens in dicto casu non remittitur: sed cum in tali casu prius natura quam conferatur augmentum gratiæ per Eucharistiam, peccatum illud quod homo invincibiliter ignorat per accidens ex vi talis sacramenti remittitur & fiat ex attrito, habitualiter contritus, nulli omnino est hæc Adversarii responsio.

Probatur tertio conclusio: Sacramenta mortuorum interdum per accidens causant secundam gratiam, ut concedunt Adversarii, etiam instituta sint ad conferendum per se primam gratiam: Ergo reciprocè sacramenta vivorum, sicut per se ordinata ad collationem secundæ gratiæ, tamen ex accidenti interdum simul conferunt primam gratiam.

Negat paritatem Delugo, quia (inquit) multo major requiritur virtus ad causandam primam gratiam, & tollendum peccatum, quam ad causandum augmentum gratiæ in homine iusto, idque probat ex eo quod homo iustus possit sibi mereri de condigno augmentum gratiæ, non tamen primam gratiam post lapsum recipientem.

Sed contra: Primus gradus gratiæ non est excellentior secundo. Deinde, quod iustus non possit sibi mereri de condigno primam gratiam acquirendam post lapsum, bene tamen augmentum gratiæ non ex eo provenit quod unum, per se loquendo, difficilius sit alio, sed prædictum, quia principium meriti, quale est gratia, non potest cadere sub merito.

Denique suaderi potest conclusio: Serpens dicit quod ægrotus proximis morti nequeat aliud sacramentum suscipere, nisi Extremam Unctionem.

rem, & in illis angustiis difficillimum sit elicere contritionem: Ergo credendum est, clementiam divinam instituisse, & ordinasse, ut hoc sacramentum tunc illi subveniat, & per accidens primum gratiam conferat. Et hoc sibi persuadent fideles, cum adeo solliciti sunt non discedere sine Extrema Unctione, quamvis non sit sacramentum tantæ necessitatis, sicut Baptismus, & Pœnitentia. Si autem hoc concedendum est Extreme Unctioni, ut fatetur Delugo, non est cur Eucharistia denegetur: tum quia ipsa fontem gratiæ & vitæ continet: tum etiam, quia sicut de Extrema Unctione dicitur Jacobi 5. *Si in peccatis sit remissus ei*; ita Ecclesia petit, quod Eucharistia sit ablutio scelerum.

§. VI.

Solvuntur objectiones.

Contra conclusionem istam obijciuntur primò: Sacramentis nullum effectum ex opere operato attribui possumus, nisi aut definitione Ecclesiæ expressum, aut traditione Patrum acceptum, aut Scripturæ traditum sit, aut saltem ex illorum propria natura & institutione efficaciter deducatur: Sed nihil horum habemus, ut productionem primæ gratiæ, etiam solum per accidens, sacramentis vivorum tribuamus: Ergo illorum effectum ipsis adscribere non debemus.

Secundo, Sacramentum Confirmationis est in vita spirituali, sicut potentia augmentativa in vita naturali; & Eucharistia, sicut potentia nutritiva. Sed potentia augmentativa, & potentia nutritiva, essentialiter præsupponunt vitam naturalem: Ergo similiter sacramenta Confirmationis & Eucharistiæ, essentialiter supponunt vitam supernaturalem animæ, quæ habetur mediante primâ gratiâ, & consequenter nunquam etiam per accidens illam conferunt.

Tertiò, Cibus quantumcumque applicetur mortuo, non potest ei vitam restituere: Ergo similiter sacramentum Eucharistiæ, quod est per modum cibi spiritualis, applicatum animæ per peccatum mortuæ, non potest, etiam per accidens, illi vitam gratiæ restituere.

Quartò, Qui solum attritus putat se esse contritum, non magis dici potest sufficienter dispositus ad sacramenta vivorum, quam qui solum attritus cognoscit se esse tantum attritum; quod enim putet se esse contritum, hoc oritur ex ignorantia: ignorantia autem non facit hominem magis dispositum ad effectum gratiæ: Ergo non magis recipit effectum sacramenti, subindeque primam gratiam, quam qui sciens se esse tantum attritum, accederet ad Eucharistiam.

Ad primam respondeo distinguendo Majorem: sacramentis nullum effectum attribui possumus, certo & tanquam de fide, aut tanquam demonstrabile demonstratione Theologica, nisi aut definitione Ecclesiæ expressum sit &c. concedo Majorem. Sacramentis nullum effectum attribui possumus, probabiliter & conjecturaliter, nisi &c. Nego Majorem; ad hoc enim sufficit quod ille effectus qui sacramentis ascribitur, non adversetur doctrinæ Scripturæ, determinationi Ecclesiæ, & traditioni Patrum, & verisimiliter ex ipsa institutione sacramentorum, eorumque excellentia deducatur, maxime si graves Theologi ita sentiant, quæ omnia concurrunt in præsentia materia. Nam in primis nullus locus Scripturæ, aut traditionis Patrum, aut deter-

Tom. V.

minationis Ecclesiæ, hæcenus objectus est, cui nostra opinio videatur adversa. Secundo id verisimiliter deducimus ex institutione, natura, & nobilitate sacramentorum legis gratiæ; cum enim, ut dicebamus, Christus instituerit sacramenta novæ legis, tanquam instrumenta & organa suæ gratiæ nobis conferendæ, verisimile est, instituisse ut eam conferant omnibus qui impedimentum ipsi non ponunt: qui autem solum attritus de peccato, existimant bonâ fide se esse contritum, nullum videtur apponere impedimentum gratiæ recipiendæ in sacramentis vivorum. Cui congruentia generali pro omnibus sacramentis vivorum, addi potest specialis pro Eucharistia, nimirum quod cum realiter Christum contineat, qui est fons vitæ, verisimile est quod potest mortuos morte peccati vivificare. Denique D Thomas, & communiter eius Discipuli, alique celebres Theologi extra ejus Scholam, quos supra citavimus, ita pie sentiunt.

Ad secundum respondetur quod licet sacramentum Confirmationis, & sacramentum Eucharistiæ, sint per se in vita spirituali, sicut potentia augmentativa & potentia nutritiva in vita naturali, sunt tamen etiam interdum, licet solum per accidens, sicut potentia generativa.

Ad tertium respondetur, cibum quidem materiale qui convertitur in substantiam aliti, mortuo applicatum, esse in capacem vitam ei restituere; cibum tamen spirituale Eucharistiæ, qui est vita per essentiam, & qui alitum potest in se convertere, posse etiam hominem mortuum morte peccati, sed tamen de eo attritum, attritione quam bonâ fide credit esse contritionem, vivificare; præsertim cum homo ille non sit ita mortuus, quin possit aliquem actum vitæ supernaturalis, licet imperfectum, exercere, manducando cibum illum, etiam aliquo modo supernaturaliter, videlicet illum suscipiendo cum fide & reverentia.

Ad quartum distinguo Antecedens: Qui solum attritus putat se esse contritum, non magis est dispositus positivè ad sacramenta vivorum, quam qui solum attritus cognoscit se non esse contritum, concedo. Non magis est dispositus negativè, nego, ignorantia enim ipsius facit ut non indignè accedat ad hoc sacramentum.

ARTICVLVS IV.

Quid addat gratia sacramentalis supra gratiam habitualem?

Supponit titulus, gratiam sacramentalem (id est per sacramenta productam) addere aliquid supra gratiam habitualement, imò & supra virtutes & dona Spiritus Sancti, quæ ad instar passionum consequuntur infusionem gratiæ habitualis. Et ratio evidens est, Nam ille qui extra sacramentum justificatur, habet gratiam habitualement, virtutes omnes infusas, sicut & dona Spiritus Sancti, nec tamen habet gratiam sacramentalem: Ergo signum est illam aliquid addere supra gratiam habitualement. In hoc ergo conveniunt omnes Theologi, sed dissident in explicando quod sit illud superadditum: Divus enim Bonaventura, Richardus, & Gabriel, existimant gratiam sacramentalem non addere supra gratiam gratum facientem, nisi respectum ad sacramentum tanquam ad causam: ita ut in hoc solum hæc duæ gratiæ differant, quod gratia gratum

I ij

faci-